

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Maastricht 2024

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Corinne van Gaalen, Nouschka Veerman, Gitta van den Enden

28 oktober 2024

Minima-effectrapportage gemeente Maastricht 2024

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs

Corinne van Gaalen

Nouschka Veerman

Gitta van den Enden

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld, zoals bijvoorbeeld gedragsaspecten. Op basis van dit onderzoek kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie:

- direct voor consumenten (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen en hulpmiddelen en de helpdesk);
- via onderwijs/educatie door derden;
- door deskundigheidsbevordering van professionals.

Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op bronnen van onder meer het CBS, Milieu Centraal en het Voedingscentrum. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Maastricht. Met dit onderzoek wil de gemeente Maastricht inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, oktober 2024

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Centrale vraag	5
1.2	Kern minima-effectrapportage	5
1.2.1	Huishoudtypen	5
1.2.2	Inkomensniveaus	6
1.2.3	Armoedeval	6
1.2.4	Voorbeeldhuur	6
1.2.5	Huishoudens met een zorgvraag	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksmethode: begrotingen	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Inkomsten	8
2.3	Uitgaven: basispakket & sociale participatie	9
2.4	Uitgavensoorten	9
2.5	Voorwaarden aan de begrotingen	10
2.6	De begrotingen	11
3	Minimabeleid	12
3.1	Landelijk beleid	12
3.2	Lokaal minimabeleid	15
3.2.1	Kwijtscheldingsbeleid	15
3.2.2	Collectieve (aanvullende) zorgverzekering	15
3.2.3	Individuele inkomenstoeslag	16
3.2.4	Kindpakket	16
3.2.5	Stichting Fietsbank Maastricht	17
3.2.6	Volwassenenfonds Sport & Cultuur	18
3.2.7	Witgoedregeling	18
3.2.8	Bijzondere bijstand	18
3.2.9	Kinderopvang en peuterspeelzaal	19
3.3	Huishoudens met een zorgvraag	20
3.3.1	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	20
3.3.2	Collectieve zorgverzekering	20
3.3.3	Meerkosten huishoudens met zorgvraag	20
4	Resultaten	24
4.1	Bestedingsruimte per huishoudtype	24
4.2	Armoedeval	26
4.3	Huishoudens met langdurig een laag inkomen	28
5	Conclusies en aanbevelingen	31
5.1	Voorwaarden	31
5.2	Bestedingsruimte en armoedeval	31
5.3	Aanbevelingen	33
	Bijlage 1 Verantwoording uitgaven	38
	Bijlage 2 Begrotingen	41

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens. De gemeente Maastricht wenst inzicht te krijgen in het samenspel van landelijk en lokaal minimabeleid.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Maastricht, uitgaande van het beleid voor 2024?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente het best ondersteund worden door middel van het gemeentelijke minimabeleid en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage eventuele armoedevallen inzichtelijk.

In de begrotingen worden alle minimaal onvermijdbare uitgaven afgezet tegen verschillende inkomensniveaus.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïnventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Maastricht is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

1. Een alleenstaande tot de AOW- leeftijd;
2. Een alleenstaande vanaf de AOW-leeftijd;
3. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
4. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
5. Een paar zonder kinderen tot de AOW-leeftijd;
6. Een paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
7. Een paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
8. Een paar met vier kinderen (8, 11, 13 en 15 jaar);
9. Een alleenstaande tot de AOW- leeftijd met een zorgvraag;
10. Een alleenstaande vanaf de AOW-leeftijd met een zorgvraag.

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Maastricht is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand- of AOW- niveau, 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen onder de streep minder overhoudt dan met een lager inkomen: een zogenaamde armoedeval. Een dergelijke situatie ontstaat bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek. Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen: een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere vrije bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het Woononderzoek Nederland (WoON) van het CBS blijkt dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente, waarbij gezocht is naar een gemiddelde tussen sociale huur en huur in de particuliere sector. Voor één- of tweepersoonshuishoudens komt dit neer op een huur van € 614, voor huishoudens met drie of meer personen rekenen we met een huur van € 661.

1.2.5 Huishoudens met een zorgvraag

Bij de alleenstaanden met een zorgvraag worden in de begroting extra kosten meegenomen die veel voorkomen wanneer een persoon binnen het huishouden een chronische ziekte of beperking heeft. Tegelijkertijd houden we ook rekening met de regelingen die de gemeente Maastricht voor deze huishoudens kent. De begrotingen voor deze huishoudens zijn opgesteld aan de hand van zogenoemde zorgprofielen. Op basis van deze zorgprofielen hebben we bepaald wat voor deze huishoudens de extra kosten zijn en welke vergoedingen daar tegenover staan.

Het zorgprofiel is een illustratie van hoe de situatie van mensen met een zorgvraag eruit kan zien. In werkelijkheid hebben mensen te maken met zeer uiteenlopende zorgbehoeftes en varieert de hoogte van de zorgkosten sterk in individuele gevallen. Dat betekent dat conclusies die getrokken worden op basis van de uitkomsten, rekening

houdend met de zorgvraag zoals die in dit rapport is geformuleerd, niet zonder meer gelden voor iedereen met zorgkosten. Het geeft wel aan dat een deel van de vaak voorkomende zorgkosten wordt vergoed. En dat mensen in veel gevallen daarnaast nog eigen betalingen in verband met zorg hebben. In paragraaf 3.3 worden de zorgprofielen van de huishoudens met een zorgvraag verder uitgewerkt.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van deze huishoudens? Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen van het rapport.

In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en staan de begrotingen per huishoudtype naar inkomen.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen. De begrotingen zijn voor groepen huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft.

Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie.

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vier inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsnorm wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, landelijke toeslagen (zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget), kinderbijslag en vakantietoeslag. Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke.

2.3 Uitgaven: basispakket & sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven vullen we in via een basispakket waarvan een pakket voor sociale participatie een onderdeel vormt. Het basispakket bestaat uit uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn. In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket inclusief het pakket voor sociale participatie is op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen. De pakketten bestaan uit relatief goedkope artikelen (niet de allergeodkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen. De pakketten zijn vastgesteld in samenwerking met andere deskundigen. Zo bestaat het voedingspakket uit gezonde voeding zoals vastgesteld door het Voedingscentrum.

Sociale participatie

Het pakket voor sociale participatie is opgesteld door het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer. Sociale participatie wordt als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid. Deze pakketten vormen ook de basis van het advies dat de Commissie Sociaal Minimum in 2023 uitbracht.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen. In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als noodzakelijk. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.

Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van het toepasselijk minimum.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud vier soorten uitgaven:

- Vaste lasten. Dit zijn periodiek terugkerende uitgaven, waarbij het bedrag veelal elke periode hetzelfde is. Vaak is er een contract afgesloten voor deze uitgaven.
- Reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet iedere maand terugkomen. De bedragen voor de verschillende reserveringsuitgaven zou een huishouden in principe maandelijks opzij moeten zetten om deze onregelmatige uitgaven direct te kunnen betalen.
- Huishoudelijke uitgaven. Dit zijn regelmatig terugkerende uitgaven, waarvan het bedrag per keer (per aankoopbeurt) verschilt.
- Sociale Participatie. Dit zijn uitgaven die een huishouden wat vrijer kan invullen. In deze rapportage vallen daaronder: contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor gemeentelijke heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

Zo zijn alle meer generieke lokale minimaregelingen meegenomen in de berekeningen. Dit geldt niet voor de individuele bijzondere bijstand. Hiervoor geldt dat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

In het onderzoek rekenen we met voorbeeldhuishoudens en met minimale bedragen. Om voor deze huishoudens berekeningen te kunnen maken moet het Nibud uitgaan van drie cruciale voorwaarden. Het is raadzaam om rekening te houden met het feit dat die voorwaarden in de praktijk niet altijd opgaan en huishoudens daarbij hulp nodig hebben.

1. Goed met geld kunnen omgaan

Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan ertoe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen. Ook kan het gebeuren dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden. In deze ondersteuning moet ook rekening gehouden worden met min of meer individuele gedragsaspecten.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 staan de lokale inkomensondersteunende regelingen.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke uitkeringen, de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen. In 2024 zijn er op dit terrein een aantal belangrijke onderdelen aangepast die van invloed zijn op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen.

Het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen zijn verhoogd naar aanleiding van de hoge inflatie van de afgelopen jaren. Daarnaast is het extra verhoogd om de armoedebestrijding te ondersteunen.

Bijna alle heffingskortingen zijn sterk gestegen. Ook de huurtoeslag, de kinderbijslag en het kindgebonden budget zijn omhooggegaan. Specifiek gaat het om de volgende veranderingen per 1 januari 2024:

1. De huurtoeslag stijgt en het kindgebonden budget stijgen sterk
2. Minimumloon en uitkeringen stijgen
3. De zorgtoeslag daalt (nadat deze in 2023 tijdelijk was verhoogd)

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting. Er zijn verschillende heffingskortingen:

- **Algemene heffingskorting:** voor iedereen vanaf 18 jaar die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt.
- **Arbeidskorting:** voor iedereen die betaald werk doet, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt.
- **Inkomensafhankelijke combinatiekorting:** voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouders of aan de minstverdienende fiscale partner.
- **Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting:** voor AOW-gerechtigden.

Tabel 1: Landelijke heffingskortingen in bedragen per jaar

		2023	2024
Algemene heffingskorting	Onder AOW-leeftijd	€ 3.070	€ 3.362
	Vanaf AOW-leeftijd	€ 1.583	€ 1.735
Arbeidskorting		€ 5.052	€ 5.532
Inkomensafhankelijke combinatiekorting		€ 2.694	€ 2.950
Ouderenkorting		€ 1.835	€ 2.010
Alleenstaande ouderenkorting		€ 478	€ 524

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren zoals bijvoorbeeld inkomen of vermogen. Bij het inkomen wordt verwezen naar het toetsingsinkomen, ook wel verzamelinkomen genoemd. Dit bestaat uit: inkomen uit werk en woning (box 1), inkomen uit aanmerkelijk belang (box 2) en inkomen uit sparen en beleggen (box 3).

De volgende toeslagen (2024) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag

Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als paren. Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. Hoe lager het toetsingsinkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Tabel 2: Zorgtoeslag bedragen

Zorgtoeslag	2023	2024
Inkomensgrens alleenstaand	€ 38.520	€ 37.496
Inkomensgrens paar	€ 48.224	€ 47.368
Vermogensgrens alleenstaand	€ 127.582	€ 140.213
Vermogensgrens paar	€ 161.329	€ 177.301
Maximaal maandbedrag alleenstaand	€ 154	€ 123
Maximaal maandbedrag paar	€ 265	€ 236

Huurtoeslag

Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het toetsingsinkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag is per persoon. Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur¹ volledige huurtoeslag tot een bepaalde huur. Vanaf deze huur wordt 65 procent vergoed. Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen daarnaast nog hierboven tot de hoogste huurgrens nog 40 procent vergoed.

Tabel 3: Huurtoeslag bedragen

Huurtoeslag	2023	2024
Vermogensgrens per persoon	€ 33.748	€ 36.952
Huurgrens volledige huurtoeslag	€ 452,20	€ 454,47
Huurgrens 65% huurtoeslag 1p en 2p	€ 647,19	€ 650,43
Huurgrens 65% huurtoeslag 3p of meer	€ 693,60	€ 697,07
Huurgrens 40%	€ 808,06	€ 879,66

¹ De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau € 192. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor eenpersoonshuishoudens € 190,18 en voor meerpersoonshuishoudens € 188,37). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

Kinderopvangtoeslag

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet Kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier niet onder. Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

Tabel 4: Kinderopvangtoeslag bedragen per uur

Kinderopvangtoeslag	2023	2024
Maximale vergoeding dagopvang	€ 9,12	€ 10,25
Maximale vergoeding buitenschoolse opvang	€ 7,85	€ 9,12

Kindgebonden budget

Elk huishouden met kinderen jonger dan 18 jaar komt in aanmerking voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijks, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'. Er geldt een inkomensgrens (waarbij gekeken wordt naar het toetsingsinkomen). Na de inkomensgrens wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. In 2024 is deze inkomensgrens voor alleenstaande ouders verhoogd en voor paren juist verlaagd. Het bedrag dat men ontvangt is flink verhoogd: Het maximale bedrag ging voor het eerste kind met € 65 omhoog naar € 203 per maand en vanaf het tweede kind met € 75 omhoog naar eveneens € 203 per maand. Daarnaast ging het extra bedrag voor kinderen van 12 tot en met 15 jaar met € 35 omhoog naar € 57 per maand en voor kinderen van 16 tot en met 17 jaar met € 37 omhoog naar € 77 per maand. Het extra bedrag voor alleenstaande ouders ging € 30 omlaag naar € 290 per maand.

Tabel 5: Kindgebonden budget

Kindgebondenbudget	2023	2024
Inkomensgrens alleenstaande	€ 25.070	€ 26.819
Inkomensgrens paar	€ 43.397	€ 35.849

Kinderbijslag

Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen.

Tabel 6: Kinderbijslag per kwartaal

Kinderbijslag	2023	2024 (vanaf 1 juli)
0 – 6 jaar	€ 261,70	€ 281,69
6 – 12 jaar	€ 317,77	€ 342,05
12 – 18 jaar	€ 373,85	€ 402,41

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Maastricht voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de begrotingen komen in de volgende paragrafen aan bod.

3.2.1 Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Maastricht kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de rioolheffing en de afvalstoffenreinigingsheffing. De kwijtscheldingsnorm bedraagt 100 procent van het sociaal minimum. Dat wil zeggen dat, afhankelijk van het vermogen, huishoudens met een inkomen rond het sociaal minimum in principe geen gemeentelijke heffingen hoeven te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt wel betalingscapaciteit verondersteld.

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van de netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Maastricht maakt gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van de verhoogde norm voor AOW'ers en houdt ook rekening met de kosten voor kinderopvang bij de bepaling van de betalingscapaciteit.

Bij het waterschap Limburg is kwijtschelding mogelijk voor de waterzuiveringsheffing en voor de ingezetenenheffing. Net als de gemeente hanteert het waterschap bij de berekening van de kwijtschelding de norm van 100 procent van de toepasselijke bijstandsnorm.

Op de aanslagbiljetten van BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen Limburg) staan zowel de gemeentelijke heffingen als de heffingen van het waterschap. De betalingscapaciteit wordt dan ook gezamenlijk berekend (en niet twee keer ingezet).

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom bieden veel gemeenten inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. De gemeente Maastricht biedt een collectieve zorgverzekering aan bij zorgverzekeraar VGZ. Huishoudens met een inkomen niet hoger dan 150 procent van de geldende bijstandsnorm kunnen hiervan gebruik maken. Inwoners kunnen kiezen uit twee aanvullende pakketten, te weten 'Compact' en 'Uitgebreid'. De kosten bedragen respectievelijk € 171,55 en € 223,65.

Wanneer inwoners veel gebruik verwachten te maken, kan het Uitgebreide Pakket passend zijn. Te denken hierbij valt aan een uitgebreidere vergoeding voor bril/lezen, fysio of tandzorg. Ook wordt bij het uitgebreide aanbod het eigen risico volledig vergoed. Verwacht een inwoner minder zorgkosten, kan het compacte pakket (met minder uitgebreide vergoedingsopties) wenselijk zijn. Hierin wordt het eigen risico (385 euro) niet vergoed. Het eigen risico kan in termijnen worden betaald.

Voor huishoudens met een inkomen tot 110 procent van de geldende bijstandsnorm wordt door de gemeente een tegemoetkoming beschikbaar gesteld. De tegemoetkoming voor inwoners van gemeente Maastricht is € 80 op jaarbasis. Ook inwoners met een andere zorgaanbieder kunnen hier gebruik van maken middels een aanvraag.

In de begrotingen rekenen we met de premie van het Compacte pakket. Voor de huishoudens met een zorgvraag gaan we uit van het Uitgebreide pakket.

De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

Voor huishoudens met het Compacte pakket gaan we ervan uit dat zij maandelijks moeten reserveren voor het eigen risico van 385 euro per jaar, omdat zij dit geld waarschijnlijk niet op de plank hebben liggen, als zij dit (onverwacht) nodig hebben. Dit bedrag is opgenomen onder de post "eigen risico zorgverzekering".

3.2.3 Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag (IIT) in de gemeente Maastricht is bedoeld voor inwoners vanaf 21 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd die weinig zicht hebben op extra inkomen in de toekomst en die wel inzet hebben getoond om meer inkomen te krijgen. Hierbij mag het inkomen in de afgelopen drie jaar niet hoger zijn geweest dan de geldende bijstandsnorm en het vermogen niet meer dan het wettelijk vrij te laten vermogen. Voor alleenstaanden is een marginale overschrijding van het jaarinkomen van € 315 toegestaan, voor paren is dit een bedrag van € 449.

De hoogte van de IIT bedraagt voor paren met of zonder kinderen € 716 per jaar, voor alleenstaande ouders € 642 per jaar en voor alleenstaanden € 514 per jaar.

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoeslag apart gepresenteerd, omdat de IIT niet voor elk huishouden van Maastricht met een laag inkomen geldt.

3.2.4 Kindpakket

De gemeente Maastricht wil dat ieder kind de kans krijgt om mee te doen, ongeacht het inkomen van de ouders. Daarom is er het Kindpakket. Binnen het Kindpakket zijn alle regelingen voor kinderen gebundeld. Hieronder volgt een opsomming wat er allemaal mogelijk is.

Declaratieregeling 2

Wanneer kinderen naar school gaan, zijn er vaak extra kosten voor bijvoorbeeld een eigen bijdrage, gymkleding of lesmateriaal. Daarom heeft de gemeente Maastricht voor inwoners met een inkomen dat niet hoger is dan 110 procent van de geldende bijstandsnorm een tegemoetkoming in de schoolkosten van hun kinderen. Deze regeling heet declaratieregeling 2.

Voor kinderen die naar de basisschool gaan is een tegemoetkoming mogelijk van maximaal € 50,- per kind per kalenderjaar. Voor het vervolgonderwijs kan er voor kinderen jonger dan 18 jaar maximaal € 220,- per kind per kalenderjaar worden vergoed. In de begrotingen is dit verrekend met de post "onderwijs".

Stichting Leergeld

Via de Stichting Leergeld kunnen door huishoudens met een inkomen van maximaal 120 procent van de geldende bijstandsnorm diverse tegemoetkomingen worden aangevraagd:

- Schoolkosten, zoals de ouderbijdrage, een schoolreisje of kamp en boeken. Voor kinderen op het basisonderwijs is er een maximale bijdrage van € 250 per jaar, kinderen op het voortgezet onderwijs kunnen maximaal € 350 ontvangen. Dit wordt verrekend met de post "onderwijs". Hierbij wordt rekening gehouden met de eventuele vergoeding vanuit de declaratieregeling zoals die hierboven beschreven is. In de begroting gaan we uit van 181 euro per jaar aan onderwijskosten voor basisschoolleerlingen. De vergoedingen vanuit declaratieregeling 2 en Stichting Leergeld compenseren daarmee deze kosten, waarmee deze post op 0 euro uitkomt voor basisschoolleerlingen in huishoudens met een inkomen van maximaal 120 procent van de geldende bijstandsnorm. De onderwijskosten voor leerlingen in het vo liggen hoger dan de maximale vergoedingen vanuit deze regelingen, daarom rekenen we met de maximale bijdrage.
- De Stichting Leergeld werkt samen met de Stichting Jarige Job. Kinderen tot en met 17 jaar kunnen in aanmerking komen voor een goed gevulde verjaardagsdoos. Onderdeel van het sociale participatiebudget is het ontvangen van bezoek (zie bijlage 1). De gemiddelde kosten hiervan zijn € 11,50 per maand per persoon binnen het huishouden. We gaan ervan uit dat het geven van een kinderverjaardagsfeestje vier maandbedragen kost (46 euro). Deze kosten zijn bij de huishoudens met kinderen in mindering gebracht op het bedrag bij de post "sociale participatie".

Jeugdfonds Sport & Cultuur

Voor kinderen tussen de 4 en 18 jaar uit gezinnen met een inkomen van maximaal 110 procent van de geldende bijstandsnorm betaalt het jeugdfonds Sport & Cultuur Limburg de contributie of een bijdrage in de spullen die nodig zijn voor het uitoefenen van een sportieve of culturele activiteit.

De vergoeding voor sport bedraagt maximaal € 225 en voor cultuur € 425. In de begrotingen wordt uitgegaan van vergoeding van de kosten voor contributies en abonnementen (zie Bijlage 1), verrekend met de post "sociale participatie".

3.2.5 Stichting Fietsbank Maastricht

Via de Stichting Fietsbank Maastricht kunnen inwoners met een laag inkomen een gratis fiets krijgen. Zowel kinderen als volwassenen kunnen in aanmerking komen voor een gratis fiets wanneer het inkomen van het huishouden niet hoger is dan 120 procent van de bijpassende norm. Voor kinderen tot 18 jaar doet Stichting Leergeld een inkomenscheck via een huisbezoek. Vanaf 18 jaar kunnen andere intermediairs een inkomenscheck doen, waaronder ook consultants van SZMH of bijvoorbeeld Traject. Na ontvangst van een brief kunnen zij dan een gratis fiets ophalen bij de fietsbank.

We gaan er in dit onderzoek vanuit dat alle leden van het huishouden in aanmerking komen voor een gratis fiets. Vandaar dat we de aanschafkosten uit de post "vervoer" hebben gehaald; onderhoudskosten blijven wel staan.

3.2.6 Volwassenenfonds Sport & Cultuur

Het Volwassenenfonds vergoedt de kosten van sportieve- en culturele activiteiten voor inwoners vanaf 18 jaar met een inkomen van maximaal 110 procent van de geldende bijstandsnorm. Het Volwassenenfonds vergoedt een activiteit tot een maximaal bedrag van € 225,- per jaar voor sport of €425,- per jaar voor cultuur. Er kan voor één activiteit gekozen worden, voor allebei kiezen kan niet. Het Volwassenenfonds betaalt het geld direct aan de aanbieder of club. Als er nog geld overblijft, kunnen hiervan spullen worden aangeschaft die nodig zijn om te kunnen sporten of een culturele hobby te hebben.

In de begroting zijn de vergoedingen vanuit dit Volwassenenfonds verrekend met de uitgavenpost "sociale participatie".

3.2.7 Witgoedregeling

De gemeente Maastricht kent een witgoedregeling in het kader van verduurzaming. De regeling is bedoeld voor huishoudens die langdurig (drie jaar of langer) over een inkomen beschikken dat niet hoger is dan de geldende bijstandsnorm. Deze selectie sluit aan bij de doelgroep van langdurig laag inkomen zoals dit bij de individuele inkomenstoelage wordt gehanteerd; de regeling is bedoeld voor inwoners die langdurig geen of weinig mogelijkheden hebben gehad om te reserveren voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen zoals witgoed.

Huishoudens kunnen tot maximaal € 600 besteden, waarbij een specifieke productenlijst wordt gehanteerd. Wanneer dit bedrag wordt overschreden is dat voor rekening van de bewoner. Bij levering van het nieuwe apparaat wordt het oude mee retour genomen en ter recycling aangeboden. Dit om te voorkomen dat het oude apparaat op een andere plek weer wordt ingezet. De voucher van € 600 kan worden ingezet voor een koelkast, vriezer, koel- vriescombinatie, wasmachine, bovenlader wasautomaat of vaatwasser. Omdat de gemeente Maastricht uitgaat van één vervanging, gaan we uit van een bedrag van € 600 / 5 / 12 = €10 per maand.

Omdat alleen mensen die drie jaar of langer een laag inkomen hebben in aanmerking komen voor de Witgoedregeling, hebben we in de begrotingen alleen rekening gehouden met deze regeling voor de huishoudens die ook in aanmerking komen voor de Individuele inkomenstoelage (zie 3.2.3). Die resultaten worden apart gepresenteerd. In de begroting hebben we de maximale bijdrage bij de IIT gepresenteerd.

3.2.8 Bijzondere bijstand

De gemeente Maastricht verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Uitgangspunt hierbij is dat er geen draagkracht is bij een inkomen tot 110 procent van de geldende bijstandsnorm. Van het meerinkomen wordt als draagkracht aangemerkt:

- 15 procent wanneer het kosten betreft die bijdragen aan het zelfstandig kunnen blijven wonen;
- 50 procent bij reguliere bijzondere kosten;
- 35 procent wanneer de aanvraag een combinatie van beide kostensoorten betreft.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen, omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Uitzondering zijn de huishoudtypen met een zorgvraag. Bij deze huishoudtypen gaan we uit van een aantal veronderstellingen die worden beschreven in paragraaf 3.3. Indien voor een of meer van deze voorzieningen individuele bijzondere bijstand kan worden aangevraagd, wordt dit meegenomen in de begroting.

3.2.9 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Kinderopvang

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot en met de basisschoolleeftijd een tegemoetkoming krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. In de gemeente Maastricht kunnen de kosten van deze eigen bijdrage worden vergoed vanuit de bijzondere bijstand voor ouders die een re-integratietraject volgen.

In dit onderzoek gaan we niet uit van een re-integratietraject. Verder veronderstellen we dat de alleenstaande ouder met een inkomen boven bijstandsniveau enkele dagen per week werkt en gebruik maakt van de kinderopvang. Bij 110 procent van de geldende bijstandsnorm wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 en 130 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang.

Peuteropvang

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering (die geen re-integratietraject volgt) hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken; daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen. Wel wordt ervan uitgegaan dat (als het gaat om kinderen van peuterleeftijd) twee dagdelen per week gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang. Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen van 110 tot en met 130 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuteropvang.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag. Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Deze ouders betalen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage volgens de VNG Adviestabel ouderbijdrage peuteropvang 2024.

De kosten voor kinderopvang en peuteropvang zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang". Voor de huishoudens die in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag, is dit in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden tevens twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht:

- Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met chronische ziekte of beperking;
- Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met chronische ziekte of beperking.

Hieronder wordt eerst dieper ingegaan op de voorzieningen van de gemeente Maastricht voor huishoudens met een zorgvraag. Daarna worden de profielen van deze huishoudtypen nader omschreven en wordt bekeken wat het effect van de regelingen is op de maandbegroting van de huishoudens met een zorgvraag.

3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.

Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.2 Collectieve zorgverzekering

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, kent de gemeente Maastricht een uitgebreide collectieve zorgverzekering waar huishoudens met extra zorgkosten veel profijt van kunnen hebben: Het VGZ-pakket Uitgebreid. Via dit pakket is onder meer de eigen bijdrage Wmo vergoed. Ook is het volledig eigen risico meeverzekerd.

3.3.3 Meerkosten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, zijn zogenoemde zorgprofielen opgesteld. Vervolgens wordt bepaald welke extra kosten deze huishoudens hebben en welke vergoedingen daar tegenover staan.

De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(In)².

Het profiel voor de huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd ziet er als volgt uit:

- Stofwisselingsziekte
- Longproblemen
- Hoog medicijngebruik (deels eigen bijdrage voor betalen)
- Rolstoelgebonden
- 2 uur huishoudelijke verzorging per week
- 12 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week

² Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte.

- Extra waskosten
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/ collectief vervoer

Voor de huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt het volgende zorgprofiel:

- Stofwisselingsziekte
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat door deels door de (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening
- Is aangewezen op een energieverrijkt dieet.
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)

Gezien het bovenstaande, zal de begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen:

Huishoudelijke hulp

De huishoudelijke hulp is in de gemeente Maastricht een maatwerkvoorziening. Voor de maatwerkvoorziening geldt een eigen bijdrage die geïnd wordt door het CAK. Deze eigen bijdrage bedraagt € 20,60 per maand. Voor paren onder de AOW-leeftijd geldt er geen eigen bijdrage.

De eigen bijdrage wordt vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering van de gemeente Maastricht. In de begrotingen gaan we ervan uit dat gebruik wordt gemaakt van deze collectieve zorgverzekering (VGZ Uitgebreid) en dat de eigen bijdrage dus niet zelf betaald hoeft te worden.

Persoonlijke verzorging en verpleging

De persoonlijke verzorging en verpleging vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hierdoor komen er dus geen extra kosten bij.

Maaltijdvoorziening

De maaltijdvoorziening zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. In deze rapportage veronderstellen we dat de AOW-gerechtigde met zorgvraag niet in staat is om zelf te koken.

De minimummaaltijdprijs bedraagt € 5,95, dit is de laagste maaltijdprijs van alle beschikbare leveranciers. De kosten voor een zelf bereide warme maaltijd bedragen € 2,78 voor een alleenstaande oudere, volgens de Nibud Prijzengids. Hiermee komen de meerkosten uit op € 3,17.

Voor deze meerkosten is een vergoeding mogelijk vanuit de bijzondere bijstand. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van het inkomen. Het huidige beleid van de gemeente Maastricht kent drie inkomenscategorieën, te weten:

- Categorie A: tot 110 procent van het sociaal minimum
- Categorie B: tot 115 procent van het sociaal minimum
- Categorie C: tot 120 procent van het sociaal minimum

Voor categorie A is 100 procent vergoeding mogelijk, dat is € 3,17. Voor categorie B is een vergoeding van € 1,90 mogelijk en voor categorie C wordt € 0,95 per maaltijd vergoed. Dit betekent dat de oudere met een zorgvraag met een inkomen tot 110 procent van de geldende bijstandsnorm geen extra kosten heeft ten opzichte van een zelf bereide maaltijd. Bij een inkomen van 120 procent zijn de meerkosten voor vijf maaltijden per week € 48,10 en bij een inkomen op 130 procent moeten alle meerkosten zelf betaald worden, wat neerkomt op € 68,68.

De eigen kosten als gevolg van de maaltijdvoorziening zijn in de begrotingen van de alleenstaande oudere met zorgvraag opgenomen onder de post 'voeding'.

Dieetkosten

De huishoudens met een zorgvraag maken gebruik van een specifiek dieet. De meerkosten van verschillende diëten kunnen zeer uiteenlopen. Bij deze zorgvraag wordt uitgegaan van een energieverrijkt dieet. De meerkosten van dit dieet bedragen € 400 per jaar. Vergeleken met andere diëten is dit niet bijzonder hoog. Voor deze kosten kan bijzondere bijstand worden aangevraagd. In geval van draagkracht worden de zelf te betalen kosten verrekend met de post "voeding".

Collectief vraagafhankelijk vervoer

De huishoudens met een zorgvraag maken gebruik van collectief vraagafhankelijk vervoer. In de gemeente Maastricht betaalt de reiziger hiervoor een klantbijdrage. Deze bedraagt € 0,92 per (instap)zone. In deze rapportage wordt bij de huishoudens met een zorgvraag (onder en boven de AOW-gerechtigde leeftijd) gerekend met 4 reizen per maand van 2 zones enkele reis, wat neerkomt op € 22,08 maand.

Daarnaast hebben huishoudens met een zorgvraag vaak te maken met kosten in verband met vervoer naar het ziekenhuis en/of specialist. Voor dit vervoer gaan we ook uit van het gebruik van collectief vraagafhankelijk vervoer. We gaan uit van 8 reizen per jaar van 5 zones enkele reis, wat neerkomt op € 7,36 per maand.

Ten slotte veronderstellen we dat de personen met een zorgvraag geen gebruik maken van de fiets en regulier openbaar vervoer; de kosten daarvan zijn daarom uit de begroting gehaald. De extra vervoerskosten die uiteindelijk resteren zijn opgenomen onder de post "vervoer".

Waskosten

Voor de extra waskosten gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op € 16 per maand. Voor de extra waskosten is bijzondere bijstand mogelijk, waarbij we rekening houden met de draagkracht. Kosten die eventueel zelf nog betaald moeten worden zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "was- en schoonmaakmiddelen".

Medicijn

Voor de eigen betalingen voor medicijnen rekenen we € 650 op jaarbasis. Medicijnen zijn medische kosten die gerekend worden tot de werkingssfeer van de ZVW en AWBZ en komen in beginsel niet in aanmerking voor bijzondere bijstand. Deze kosten kunnen gedeeltelijk worden opgevoerd bij de belastingen en nemen we in de begroting mee als 'voorlopige aanslag'. In de begrotingen worden de eigen bijdragen voor medicijnen verrekend met de uitgavenpost "eigen betalingen zorg".

Woningaanpassing

De kosten voor een woningaanpassing (drempels weg, traplift), die vanuit de Wmo wordt toegekend, worden doorgegeven aan het CAK voor de inning van de eigen bijdrage. Deze eigen bijdrage wordt betaald vanuit de collectieve zorgverzekering. Daarom komen er voor deze woningaanpassingen geen extra kosten meer bij.

Personenalarmering

De kosten voor de personenalarmering kunnen in de gemeente Maastricht worden vergoed via de bijzondere bijstand. Hierbij wordt uitgegaan van een abonnement van € 21,50.

De hoogte van de bijzondere bijstand hangt af van het inkomen.

Voor de inkomensniveaus in dit onderzoek betekent dit het volgende:

- Tot 110 procent van de bijstandsnorm is 100 procent vergoeding mogelijk;
- Op 120 procent is 50 procent vergoeding mogelijk, de eigen bijdrage is dan € 10,75 per maand.
- Op 130 procent is geen korting mogelijk.

In de begrotingen is de eigen bijdrage voor de personenalarmering opgenomen onder de post "eigen betalingen zorg".

Attentiekosten

Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog € 8 per maand voor attentiekosten voor hulp van burens, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post "eigen betalingen zorg".

4 Resultaten

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van de berekeningen naar het effect van landelijke en lokale inkomensondersteuning op de begroting van huishoudens. De volledige begrotingen staan in bijlage 2. Het resultaat van deze begroting (inkomsten minus uitgaven) geeft het beeld weer wat het huishouden overhoudt of te kort komt als alle uitgaven zijn gedaan. Deze resultaten zijn in de volgende tabel gepresenteerd en kunnen positieve of negatieve waarden opleveren.

Als het huishouden te maken heeft met een tekort op de maandbegroting dan is dit in rood weergegeven. Dat is in de gemeente Maastricht bij geen van de onderzochte huishoudtypen het geval. Wanneer het huishouden minder overhoudt bij een hoger inkomen in vergelijking tot één of meerdere lagere inkomens (armoedeval), dan is dit zichtbaar gemaakt via een oranje kleur.

Tabel 7: Vrije bestedingsruimte per maand in euro's, exclusief IIT

<i>Saldo inkomsten min uitgaven Maastricht 2024</i>				
Huishoudtype	100	110	120	130
01. alleenstaande tot AOW-leeftijd	117	135	240	364
02. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd	371	384	500	588
03. eenoudergezin met 2 jonge kinderen	539	527	599	698
04. eenoudergezin met 2 oudere kinderen	331	349	384	437
05. paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen	127	201	267	338
06. paar met 2 jonge kinderen	351	425	480	506
07. paar met 2 oudere kinderen	169	243	239	235
08. paar met 4 kinderen	398	472	440	387
09. alleenstaande tot AOW-leeftijd met zorg	26	43	136	248
10. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met zorg	293	305	313	368

4.1 Bestedingsruimte per huishoudtype

1. Alleenstaande

Een alleenstaande heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, op bijstandsniveau een saldo van € 117 per maand. Op 110 procent is de ruimte iets hoger, namelijk € 135. Dit loopt op naar € 364 euro op 130 procent van de norm.

2. Alleenstaande vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd

Ook een alleenstaande oudere heeft, nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. Met alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen (inkomen op 100 procent) is er een bestedingsruimte van € 371 per maand. Dit loopt op naar € 588 bij 130 procent.

Deze bedragen liggen hoger dan bij de alleenstaande onder de AOW-leeftijd. Het maandelijkse AOW-bedrag is ruim € 250 hoger dan de bijstandsuitkering voor een

alleenstaande onder de AOW-leeftijd, waardoor deze huishoudens bij 100 procent meer bestedingsruimte hebben. Vanaf 110 procent rekenen we met de bijstandsnormen voor AOW-gerechtigden. Ook deze zijn hoger dan voor huishoudens onder de AOW-leeftijd, maar het verschil is kleiner. Echter, bij een inkomen boven bijstandsniveau gaan we voor huishoudens onder de AOW-leeftijd uit van werk en zijn er werkgerelateerde kosten. Bij een oudere gaan we uit van een aanvullend pensioen en zijn deze kosten er niet. Daarom is het verschil in bestedingsruimte tussen de alleenstaande onder de AOW-leeftijd en de alleenstaande oudere nog steeds groot.

3. Alleenstaande met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het eenoudergezin met twee jongere kinderen heeft ruim voldoende bestedingsruimte om alle uitgaven uit het basispakket te kunnen doen. Op 110 procent is de bestedingsruimte met € 527 iets lager dan op bijstandsniveau. Vervolgens loopt de bestedingsruimte op tot € 698 op 130 procent.

In de volgende paragraaf gaan we dieper in op de oorzaak achter de lagere bestedingsruimte op 110 procent.

4. Alleenstaande met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het eenoudergezin met twee oudere kinderen heeft op bijstandsniveau een positief saldo van € 331 per maand. Dit loopt op naar € 437 op 130 procent.

Dat het eenoudergezin met twee oudere kinderen minder bestedingsruimte heeft dan het eenoudergezin met jonge kinderen, heeft te maken met het feit dat de kosten voor oudere kinderen over het algemeen hoger zijn dan voor jonge kinderen. Dit geldt bijvoorbeeld voor voeding, kleding en schoolkosten. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget kunnen dit verschil niet compenseren.

5. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen komt ook op een positief saldo uit. Op bijstandsniveau is de bestedingsruimte € 127; dit loopt op naar € 338 op 130 procent van de norm. Evenals de alleenstaande zonder kinderen tot AOW-leeftijd, heeft het paar zonder kinderen een relatief lage bestedingsruimte.

6. Paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen en een inkomen op bijstandsniveau heeft een bestedingsruimte van € 351. Dit loopt op naar € 506 op 130 procent.

Het paar met jonge kinderen heeft op bijstandsniveau bijna € 200 minder bestedingsruimte dan de alleenstaande ouder met jonge kinderen. Een belangrijke oorzaak van deze lagere bestedingsruimte ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande (ouder).

7. Paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen heeft op bijstandsniveau een bestedingsruimte van € 169. Op 110 is dit € 243. Hierna neemt de bestedingsruimte weer wat af naar € 239 op 120 procent en naar € 235 op 130 procent. Op deze daling van de bestedingsruimte wordt in paragraaf 4.2 dieper ingegaan.

Dat paren met kinderen meer ruimte hebben dan het paar zonder kinderen, komt doordat de landelijke toeslagen (kinderbijslag en het kindgebonden budget) plus de gemeentelijke ondersteuning de extra kosten van kinderen meer dan compenseren.

Belangrijk om op te merken is dat we in de berekeningen geen zakgeld hebben meegenomen. Het zakgeld voor oudere kinderen bedraagt gemiddeld € 22,50 per kind per maand. Ouders kunnen hiervoor kiezen maar kunnen ook stimuleren dat hun kind een bijbaantje gaat zoeken om zelf wat geld te verdienen.

8. Paar met vier kinderen (8, 11, 13 en 15 jaar)

Het paar met vier kinderen heeft op bijstandsniveau een saldo van € 398 nadat het basispakket is bekostigd. Op 110 procent is dit € 472. Op 120 procent daalt het saldo naar € 440 per maand, en op 130 procent daalt het verder naar € 387. In de volgende paragraaf gaan we dieper in op de lagere bestedingsruimte bij een hoger inkomen (armoedeval).

9. Alleenstaande tot de AOW-leeftijd met een zorgvraag

Het saldo van de alleenstaande onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag komt nét boven de 0 uit: zij hebben te maken met een positief saldo van € 26. Dit loopt op naar € 248 op 130 procent.

Deze saldi zijn ongeveer € 100 lager dan voor de alleenstaande zonder zorgkosten, hoewel veel van de zorguitgaven in de gemeente Maastricht worden vergoed vanuit de bijzondere bijstand, de collectieve zorgverzekering of via de Wmo.

De extra kosten die niet worden vergoed zijn de hogere premie voor de zorgverzekering waar we bij de zorghuishoudens van uitgaan, de extra vervoerskosten, de eigen bijdrage medicijnen en attentiekosten voor hulp van burens, vrienden, etc.

10. Alleenstaande vanaf de AOW-leeftijd met een zorgvraag

Ook de alleenstaande oudere met een zorgvraag heeft niet met tekorten op de begroting te maken, maar wel met een lagere bestedingsruimte dan de oudere zonder zorgvraag. Hier spelen dezelfde extra kosten als bij de alleenstaande onder de AOW-leeftijd: premie zorgverzekering, eigen bijdrage medicijnen, vervoerskosten en attentiekosten. Vanaf 120 procent wordt het verschil tussen de oudere met en zonder zorgvraag groter. Dit heeft voornamelijk te maken met de extra kosten voor voeding; vanwege de draagkracht voor de bijzondere bijstand wordt een steeds kleiner gedeelte van de extra kosten voor de maaltijdvoorziening vergoed. Uiteindelijk loopt de bestedingsruimte van de oudere met een zorgvraag op van € 293 op AOW-niveau naar € 368 op 130 procent van de norm.

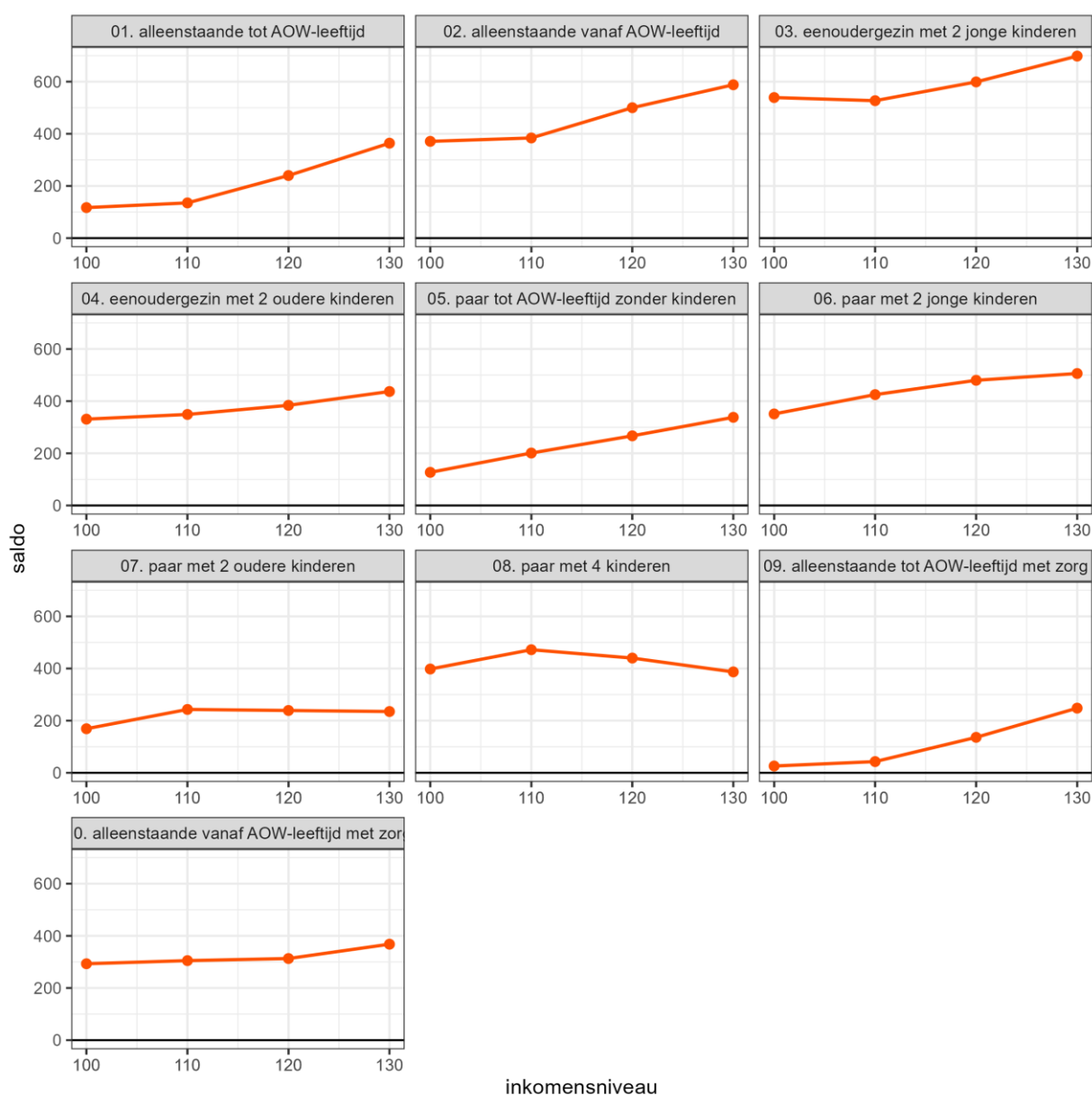
4.2 Armoedeval

Voor elk huishoudtype zijn verschillende inkomensniveaus doorgerekend. Naast het minimuminkomen zijn inkomens op 110, 120 en 130 procent van het netto minimuminkomen gespecificeerd. Soms leidt een hoger inkomen tot een beperktere bestedingsmogelijkheid. Dit komt doordat landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen, zoals huurtoeslag en kindregelingen, er niet op voorhand toe leiden dat een huishouden meer te besteden heeft bij een hoger inkomen.

Een armoedeval kan ontstaan door een stijging van het salaris, bijvoorbeeld als iemand meer uren gaat werken. Deze armoedeval wordt ook wel *doorstroomval* genoemd. Een andere situatie ontstaat wanneer huishoudens vanuit een uitkering uitstromen naar betaald werk en dan een lagere bestedingsruimte krijgen. Deze armoedeval wordt ook wel de *uitstroomval* genoemd. Op dat moment nemen de kosten door werk toe en komen rechten op diverse inkomensondersteunende regelingen (gedeeltelijk) te vervallen.

In de onderstaande figuur is in één oogopslag te zien welke huishoudtypen te maken hebben met een uit- of doorstroomval. Idealiter zie je over de hele linie een stijgende lijn. Dat betekent dat een hoger bruto inkomen ook leidt tot een hoger besteedbaar inkomen.

Figuur 1: Ontwikkeling saldo naar inkomensniveaus

Uitstroomval

In de gemeente Maastricht is een uitstroomval zichtbaar bij de alleenstaande ouder met jonge kinderen op 110 procent. Deze uitstroomval wordt vooral veroorzaakt door werkgerelateerde kosten (reiskosten en kinderopvang). Ook is er op 110 procent geen recht meer op kwijtschelding van lokale lasten.

Bij de alleenstaande met oudere kinderen spelen dezelfde factoren, behalve de kosten voor kinderopvang. Hierdoor is de bestedingsruimte op 110 procent niet lager dan op bijstandsniveau, maar ook nauwelijks hoger; het scheelt € 18 per maand.

Overigens zien we ook bij de andere onderzochte huishoudtypen dat de bestedingsruimte op 110 procent niet evenredig toeneemt met het netto inkomen. Ook hier zijn de werkgerelateerde kosten en het wegvallen van het recht op kwijtschelding van lokale lasten de oorzaak.

Doorstroomval

Bij de paren met twee oudere kinderen en met vier kinderen wordt een doorstroomval zichtbaar bij een overgang van een inkomen van 110 naar 120 procent van het minimum. Deze doorstroomval wordt veroorzaakt door het wegvallen van de tegemoetkomingen vanuit de declaratieregeling 2, het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Volwassenfonds Sport & Cultuur. Omdat de vergoedingen vanuit het Jeugdfonds Sport & Cultuur van de gemeente Maastricht voor oudere kinderen iets hoger uitpakken dan voor jonge kinderen, is er geen doorstroomval bij het huishouden met jonge kinderen.

Ook bij de overgang van 120 naar 130 procent wordt een doorstroomval zichtbaar bij bovengenoemde huishoudtypen. Hier spelen het wegvallen van het recht op de vergoedingen vanuit Stichting Leergeld en de Stichting Fietsbank Maastricht een belangrijke rol.

Naast het wegvallen van bovengenoemde vergoedingen, worden bij paren ook landelijke toeslagen (huurtoeslag en de zorgtoeslag) afgebouwd. Bij alleenstaande ouders is dit bij deze inkomens niet het geval, voor deze groep zijn de toeslagen op alle onderzochte inkomensniveaus even hoog. De afbouw vindt pas bij inkomens boven de 150 procent plaats. Daarom wordt bij alleenstaande ouders geen doorstroomval zichtbaar, terwijl ook zij te maken krijgen met het wegvallen van gemeentelijke tegemoetkomingen.

4.3 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Maastricht, die gedurende drie jaar of langer moeten rondkomen van een inkomen dat niet hoger is dan de geldende bijstandsnorm en het vermogen niet meer dan het wettelijk vrij te laten vermogen, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoelage (IIT). De hoogte van de toeslag varieert per huishoudtype: alleenstaanden hebben recht op € 514 per jaar, alleenstaande ouders komen in aanmerking voor € 642 per jaar en paren voor € 716. In tabel 8 staan de saldi van de inkomsten min de uitgaven uitgewerkt waarbij ook rekening is gehouden met de IIT.

Tabel 8: Vrije bestedingsruimte per maand in euro's, inclusief IIT en exclusief witgoedregeling

Huishoudtype	100	110	120	130
01. alleenstaande tot AOW-leeftijd	160	135	240	364
02. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd	371	384	500	588
03. eenoudergezin met 2 jonge kinderen	593	527	599	698
04. eenoudergezin met 2 oudere kinderen	385	349	384	437
05. paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen	187	201	267	338
06. paar met 2 jonge kinderen	411	425	480	506
07. paar met 2 oudere kinderen	229	243	239	235
08. paar met 4 kinderen	458	472	440	387
09. alleenstaande tot AOW-leeftijd met zorg	69	43	136	248
10. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met zorg	293	305	313	368

Ook inclusief IIT hebben de huishoudens zonder kinderen tot AOW-leeftijd (alleenstaanden en paren) de laagste bestedingsruimte. Het eenoudergezin met jonge kinderen heeft het grootste overschot.

De IIT kan een extra armoedeval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan een hogere bestedingsruimte hebben dan een huishouden op een hoger inkomensniveau, zonder recht op IIT.

In de gemeente Maastricht zien we dit gebeuren bij de alleenstaande tot AOW-leeftijd (zonder en met zorg) en bij de eenoudergezinnen: de bestedingsruimte op bijstandsniveau inclusief IIT is bij deze huishoudens hoger dan op 110 procent.

Bij het eenoudergezin met jonge kinderen was dit al het geval zonder IIT, vanwege werkgerelateerde kosten, zoals kinderopvang en reiskosten, en door het wegvallen van het recht op kwijtschelding van lokale lasten. Als dit eenoudergezin ook in aanmerking komt voor IIT, wordt de val in bestedingsruimte op 110 procent nog groter.

Ook de overige onderzochte huishoudens hebben op 110 procent te maken met werkgerelateerde kosten en geen recht meer op kwijtschelding. Bij deze huishoudens resulteert dit niet in een armoedeval, maar de bestedingsruimte neemt niet evenredig toe. Voor alleenstaanden onder de AOW-leeftijd en voor eenoudergezinnen met oudere kinderen is de toename in bestedingsruimte op 110 procent zo laag dat, wanneer zij ook in aanmerking komen voor IIT, er alsnog een uitstroomval ontstaat.

Wanneer de gemeente de inkomensgrens van de IIT zou opschuiven naar 110 procent, worden er geen nieuwe armoedevallen zichtbaar bij huishoudens die recht hebben op IIT. Het eenoudergezin met jonge kinderen blijft een lagere bestedingsruimte hebben op 110 procent ten opzichte van de bijstandsnorm, maar dit wordt niet veroorzaakt door de IIT. Het ophogen van de inkomensgrens naar 110 procent zou bij geen van de huishoudens tot een armoedeval op 120 procent leiden. Een hogere inkomensgrens leidt dus tot minder armoedevallen. Als naar de bestedingsruimte wordt gekeken, is het opschuiven van de inkomensgrens niet noodzakelijk: alle onderzochte huishoudtypen kunnen de (minimale) uitgaven bekostigen, er zijn geen tekorten zichtbaar.

Overigens kan erover gediscussieerd worden in hoeverre er gesproken kan worden van een armoedeval als het saldo inclusief IIT vergeleken wordt met een hoger inkomensniveau waarin er geen recht op de IIT bestaat. De IIT is immers bedoeld voor huishoudens die langdurig op het minimum leven en zeer weinig kans hebben om hun inkomen te verhogen.

Witgoedregeling

Naast de IIT kent de gemeente Maastricht een witgoedregeling. Ook deze regeling geldt voor huishoudens die al langer van een laag inkomen moeten rondkomen.

In onderstaande tabel is zowel de IIT als de gemiddelde vergoeding vanuit de witgoedregeling meegenomen.

Tabel 9: Vrije bestedingsruimte per maand in euro's, inclusief IIT en witgoedregeling

Huishoudtype	100	110	120	130
01. alleenstaande tot AOW-leeftijd	170	135	240	364
02. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd	381	384	500	588
03. eenoudergezin met 2 jonge kinderen	603	527	599	698
04. eenoudergezin met 2 oudere kinderen	395	349	384	437
05. paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen	197	201	267	338
06. paar met 2 jonge kinderen	421	425	480	506
07. paar met 2 oudere kinderen	239	243	239	235
08. paar met 4 kinderen	468	472	440	387
09. alleenstaande tot AOW-leeftijd met zorg	79	43	136	248
10. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met zorg	303	305	313	368

Als zowel de witgoedregeling als de IIT worden meegenomen, blijft de uitstroomval bij de alleenstaande tot AOW-leeftijd (zonder en met zorg) en bij de eenoudergezinnen zichtbaar, maar er komen geen uitstroomvallen extra bij

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van minimabeleid van de gemeente Maastricht.

5.1 Voorwaarden

De berekening van de bestedingsruimte van de voorbeeldhuishoudens in dit onderzoek is gebaseerd op een drietal voorwaarden:

1. Men moet zeer goed met geld kunnen omgaan;
2. Men moet alle inkomensondersteuning aanvragen waar men recht op heeft;
3. Men moet niet of zeer beperkt te maken hebben met persoonlijk onvermijdbare uitgaven. Dit geldt voor bijvoorbeeld huishoudens met een hogere huur dan hier opgenomen. Of voor mensen met een noodgedwongen hogere energierekening, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een slecht geïsoleerde woning.

De conclusies van dit rapport moeten met die voorwaarden in het achterhoofd geïnterpreteerd worden. Kijkend naar de voorwaarden kan gesteld worden dat er heel veel verwacht wordt van huishoudens met een laag inkomen. Het gaat dus eigenlijk om de meest ideale situatie. De daadwerkelijke situatie van huishoudens kan hiervan afwijken. Om hoeveel huishoudens het gaat en in welke mate is niet bekend, hierover zijn geen gemiddelden gepubliceerd. Het Nibud adviseert de gemeente Maastricht om actief de betreffende huishoudens te (blijven) helpen aan deze voorwaarden te kunnen voldoen.

5.2 Bestedingsruimte en armoedeval

Bestedingsruimte

In de gemeente Maastricht kunnen alle onderzochte huishoudtypen de kosten van het basispakket betalen, ook als sprake is van extra zorgkosten. Voor het ene huishouden is dit duidelijk eenvoudiger dan voor het andere huishouden.

Dit is opvallend gelet op de sterke inflatie in de afgelopen jaren. De landelijke koopkrachtreparaties van 2023 en ook van dit jaar doen hier duidelijk hun werk. Echter, er blijft grote onzekerheid over het verloop van alle prijzen in de komende jaren. Weten waar je financieel aan toe bent, is nodig om te kunnen begroten en uit te kunnen rekenen hoeveel budget er is voor andere uitgavenposten. Hogere inkomens hebben meer ruimte in hun begroting om te kunnen schuiven met uitgavenposten en hebben vaker een buffer om op terug te vallen. Iets wat huishoudens met een laag inkomen meestal niet hebben.

In de huidige situatie is de bestedingsruimte van alleenstaanden zonder kinderen onder de AOW-leeftijd het laagst. Als deze alleenstaande ook nog extra zorgkosten heeft, is de bestedingsruimte nog iets lager en komt nog maar net positief uit. Ook paren zonder kinderen onder de AOW-leeftijd hebben een relatief lage bestedingsruimte. Deze huishoudens profiteren het minst van de koopkrachtreparaties van de afgelopen jaren, die vooral gericht zijn op huishoudens met kinderen.

In beide doorgerekende huishoudtypen met zorg zijn de extra kosten die de zorgvraag met zich meebrengt te zien. Het gaat hier met name om de hogere premie voor de zorgverzekering, de extra vervoerskosten, de eigen bijdrage medicijnen en attentiekosten voor hulp van burens, vrienden, etc.

Paren met oudere kinderen hebben wel veel baat van de maatregelen van het Rijk, zoals de verhoging van het kindgebonden budget. De bestedingsruimte van € 169 is echter nog steeds niet heel ruim. Vanaf een inkomensniveau van 120 procent (zie tabel 7) zijn paren met twee oudere kinderen het slechtste af. De gemeentelijke inkomensondersteuning voor kinderen neemt dan af en de landelijke kindgebonden toeslagen compenseren de extra kosten voor kinderen (ten opzichte van een paar zonder kinderen) dan niet meer helemaal.

Daarnaast laten de resultaten van deze rapportage zien dat alleenstaande ouders een hogere bestedingsruimte hebben dan paren met kinderen. Dit komt doordat paren de kosten van twee volwassenen moeten dragen, terwijl het bijbehorende inkomen in verhouding lager ligt: een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. Paren ontvangen 100 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.

Op bijstandsniveau houden alleenstaande ouders met oudere kinderen per maand € 331 over tegenover € 169 per maand voor paren met oudere kinderen.

Armoedeval

Van een armoedeval is sprake als er op een bepaald inkomensniveau minder bestedingsruimte is dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau. Hierbij maken we onderscheid tussen een uitstroomval (er blijft minder over dan op bijstandsniveau) en een doorstroomval (op een bepaald inkomensniveau blijft minder over dan op het voorliggende inkomensniveau).

In de gemeente Maastricht zien we een uitstroomval bij eenoudergezinnen met jonge kinderen: op 110 procent houden zij minder over dan op bijstandsniveau. Dit wordt vooral veroorzaakt door werkgerelateerde kosten (vervoer en kinderopvang) en door het wegvallen van het recht op kwijtschelding.

Bij de paren met twee oudere kinderen en paren met vier kinderen is sprake van een doorstroomval, zowel op 120 als op 130 procent van de geldende norm. Dit heeft in de eerste plaats te maken met het wegvallen van diverse gemeentelijke tegemoetkomingen. Daarnaast hebben paren te maken met lagere landelijke toeslagen. Ze ontvangen minder huurtoeslag en minder zorgtoeslag.

5.3 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek én de voorwaarden die wij hierbij gesteld hebben, volgen hieronder een aantal aanbevelingen.

Houd oog voor het verhaal achter de cijfers

De G40 merkt in het manifest "Geen pleisters meer" op, dat inwoners afhankelijk zijn geworden van lokale inkomensondersteuning in een stelsel dat te ingewikkeld is en waarbij het vertrouwen in de overheid laag is: "Het is voor inwoners lastig om bekend te zijn met de veelheid van alle lokale en landelijke regelingen. Het is complex om ze vervolgens aan te vragen, als het taboe op geldzorgen hen al niet heeft tegengehouden. Gelijktijdig speelt nu ook mee dat inwoners minder vertrouwen hebben in de overheid en onder andere terughoudend zijn in het aanvragen van regelingen en toeslagen. Bijvoorbeeld doordat ze bang zijn dat ze het ontvangen budget weer terug zullen moeten betalen. Dit geldt zeker niet alleen voor de lokale regelingen, maar voor het landelijke inkomensstelsel in het geheel."³

Ook het Nibud constateert in de analyse van het hoofdlijnenakkoord dat huishoudens steeds afhankelijker worden van toeslagen: "De maatregelen in het hoofdlijnenakkoord zorgen volgens het CPB voor een lichte gemiddelde stijging van de koopkracht van alle huishoudens en een afname van de armoede. Daarvoor wordt voor huishoudens met lage inkomens teruggegrepen op toeslagen om hun koopkracht op peil te houden. (...) Tegelijkertijd hebben we gezien dat het stelsel van toeslagen vaak tot problemen en onzekerheid bij huishoudens leidt. [Daardoor weten huishoudens] op de langere termijn niet waar zij aan toe zijn en blijven ze overgeleverd aan een complex systeem."⁴ Het is dus belangrijk dat de gemeente zich ervan bewust is en blijft dat veel inwoners met een laag inkomen moeite hebben om rond te komen en daarbij afhankelijk zijn van verschillende vormen van inkomensondersteuning. De volgende aanbevelingen kunnen daarbij helpend zijn.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van de inboedel. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod. De Geldwijzer Maastricht is ook een mooi voorbeeld waarop de gemeente Maastricht mensen informeert en adviseert.

Verminder niet-gebruik regelingen

In de gemeente Maastricht kunnen alle onderzochte huishoudtypen de maandbegroting rond krijgen. Hierbij moet de gemeente het volgende goed in het oog houden: in deze rapportage wordt ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen

³ Stedennetwerk G40, Geen pleisters meer

⁴ Nibud notitie hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028: <https://www.nibud.nl/nieuws/nibud-akkoord-mist-structurele-aanpak-bestaanszekerheid/>

worden aangevraagd en toegekend! Uit diverse onderzoeken⁵ blijkt echter dat dit niet altijd gebeurt en dat er een behoorlijke mate van niet-gebruik is. Voor de groep die niet alle regelingen gebruikt waarop recht is, geldt dat de bestedingsruimte in deze rapportage lager is.

Het Nibud adviseert dan ook in het beleid sterk de nadruk te leggen op het verminderen van niet-gebruik. Bijvoorbeeld door gerichte communicatie te stimuleren met hulp van verschillende lokale organisaties, waaronder die in de gezondheidszorg. En door te zorgen voor eenvoudige procedures met betrekking tot toekenning, bijvoorbeeld door aanvragen te combineren. Het niet-gebruik is vooral groot onder werkenden. Dat versterkt de armoedeval. In de handreiking *Het beter bereiken van werkende armen* (Platform31, 2022)⁶ staan suggesties om het niet-gebruik van voorzieningen door werkenden tegen te gaan.

Help energie- en woonlasten verlagen

De afgelopen periode zijn de energielasten sterk gestegen. Het kabinet heeft in 2023 de gevolgen voor alle huishoudens gedempt met het prijsplafond op de energietarieven. Voor huishoudens met een laag inkomen is de energietoeslag in het leven geroepen. Deze zijn in 2024 weer afgeschaft. Omdat de energieprijzen weer gedaald zijn, is dit niet meer nodig voor elk huishouden.

Het is misschien niet meer voor iedereen noodzakelijk, maar wonen in een huis met een slecht energielabel veroorzaakt wel degelijk persoonlijk onvermijdbare uitgaven. Het Nibud adviseert om voor die huishoudens die vanwege een slecht geïsoleerde woning moeite hebben met rondkomen, de mogelijkheid van bijzondere bijstand open te houden. Hetzelfde geldt voor huishoudens met een bovengemiddeld hoog noodzakelijk elektriciteitsverbruik, bijvoorbeeld als gevolg van een medische aandoening. Ook voor deze huishoudens blijft een (extra) tegemoetkoming vanuit de gemeente zeer wenselijk.

Ten aanzien van energieverbruik en isolatie, blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen en daardoor een hoger dan gemiddeld verbruik hebben. De energielasten zullen een groter deel van de woonlasten, en daarmee ook van de totale begroting, gaan innemen. De toekomstige energietransitie zal ook de nodige kosten met zich meebrengen. Daarbij is het voor bewoners van een huurwoning niet duidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente om hierin samen op te trekken met de verhuurders en ook samen middelen in te zetten om de energieverbetering van woningen door te voeren. Van

⁵ Nationale Ombudsman: Met te weinig genoeg nemen (2022). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat ouderen oververtegenwoordigd zijn in de groep niet-gebruikers.

SCP: Voorzieningen in 3D (2021). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat een grote potentiële gebruikers moeilijk zichtbaar is te krijgen en dat deze groep groter wordt.

CPB: Gebruik (en niet-gebruik) van toeslagen in Nederland (2019). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat 15 procent van de rechthebbenden het kindgebondenbudget niet aanvraagt.

Nibud: Geldzaken in de praktijk (2019). Waaruit bijvoorbeeld blijkt dat een kwart van de Nederlandse huishoudens niet weet of ze recht hebben op toeslagen.

SEO: Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen (2011). Waarin bijvoorbeeld het verschil in niet-gebruik van landelijke regelingen en gemeentelijke regelingen duidelijk wordt.

⁶ Het beter bereiken van werkende armen, Platform31 dec. 2022 <https://www.platform31.nl/articles/het-beter-bereiken-van-werkende-armen>.

het Rijk ontvangen gemeenten middelen om woningen te verduurzamen en om mensen te informeren en adviseren. Voor huishoudens met een laag inkomen en huishoudens in de schuldhulpverlening zijn er extra mogelijkheden.⁷

Huishoudens met een laag inkomen kunnen mogelijk hulp van energieadviseurs of gratis en goedkope energieboxen aangeboden krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn maar die een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief.

Een hogere huur dan gemiddeld drukt ook sterk op de maandelijkse onvermijdbare uitgaven van een huishouden. Net als in 2023 hebben huishoudens in een corporatiewoning met een inkomen dat niet hoger is dan 120 procent van het sociaal minimum recht op een huurverlaging. Huurders kunnen tot eind 2024 bij hun woningcorporatie om huurverlaging naar € 577,91 per maand vragen als zij niet al in 2023 een huurverlaging wegens een laag inkomen naar € 575,03 hebben gehad.⁸ Het Nibud adviseert de gemeente Maastricht met de afdeling die verantwoordelijk is voor wonen dit gezamenlijk te ondersteunen en daarover in gesprek te gaan met de woningcorporatie(s).

Breng duidelijk de voordelen van de collectieve zorgverzekering onder de aandacht

De gemeente Maastricht biedt inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering, een aanvullend pakket en een tandartsverzekering.

Deelnemers zijn met deze verzekering uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde verzekering. Bovendien is in het uitgebreidere pakket het eigen risico meeverzekerd. Door deze uitgebreide verzekering zal het beroep op de bijzondere bijstand lager zijn, wat gunstig uitpakt voor de (uitvoerings-)kosten van de gemeente. Ook deelnemers aan de collectieve verzekering zijn beter af: zij krijgen een uitgebreid pakket aan medische kosten vergoed.

Het Nibud adviseert de collectieve zorgverzekering actief te promoten zodat iedereen die er recht op heeft van dit dekkingsvoordeel gebruik kan maken.

Overweeg vereenvoudiging regelingen voor de kosten van kinderen

De gemeente Maastricht zet sterk in op vergoeding van kosten van kinderen. In het Kindpakket kunnen via declaratieregeling 2, Stichting Leergeld, Stichting Jarige Job, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Stichting Fietsbank Maastricht en de vergoedingen voor peuteropvang, diverse kosten vergoed worden. Het gaat om vergoedingen zoals schoolkosten, vergoedingen voor een jarig kind, fietsen, kleding, sport en culturele activiteiten

Het is bewonderenswaardig hoeveel regelingen de gemeente Maastricht heeft opgezet om huishoudens met kinderen te ondersteunen bij het dekken van noodzakelijke uitgaven. Echter kunnen te veel verschillende losse regelingen het voor inwoners onoverzichtelijk maken met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van de mogelijkheden die er zijn. Om ervoor te zorgen dat deze ondersteuning zo

⁷ <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/actueel/nieuws/2023/09/22/425-miljoen-euro-extra-voor-verduurzaming-in-kwetsbare-dorpen-en-wijken-via-gemeenten>

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/woning-huren/vraag-en-antwoord/kom-ik-in-aanmerking-voor-de-huurverlaging-2024-voor-lage-inkomens>

breed mogelijk wordt benut, is het van belang dat de regelingen toegankelijk en begrijpelijk blijven. Het Nibud adviseert de gemeente Maastricht na te gaan of het mogelijk is om de regelingen te vereenvoudigen of samen te voegen. Dit zou het aanbod overzichtelijker maken voor inwoners en niet-gebruik kunnen verminderen.

Laat (meer) werken lonend zijn

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. In de gemeente Maastricht wordt een uitstroomval zichtbaar bij de eenoudergezinnen met jonge kinderen. Bij de overige huishoudtypen zien we dat de bestedingsruimte op 110 procent vaak niet evenredig toeneemt met het inkomen.

Daarnaast is er bij het paar met 2 oudere kinderen en paar met 4 kinderen een doorstroomval te zien bij een overgang van inkomen van 110 naar 120 procent. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van vergoedingen vanuit het Kindpakket.

Het paar met 4 kinderen houdt op 130 procent zelfs minder over dan op bijstandsniveau. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door het wegvallen van het recht op gemeentelijke regelingen, maar ook door de afbouw van landelijke toeslagen.

Door regelingen getrapt af te bouwen kunnen soms armoedevallen voorkomen worden. Echter, een dergelijke constructie is voor de uitvoering vaak ingewikkelder en voor inwoners niet altijd gemakkelijk te begrijpen. Dit laatste kan leiden tot niet-gebruik, en juist bij een uitgebreid pakket, zoals de regelingen in het Kindpakket, is het voorkómen van niet-gebruik van belang.

De gemeente zal daarom een afweging moeten maken. Wat telt zwaarder: de lagere bestedingsruimte op 130 procent (ten opzichte van de bijstandsnorm) of het risico op meer niet-gebruik. Complicerende factor is dat bij paren ook de afbouw van de landelijke toeslagen een rol speelt en dat die afbouw al begint bij een inkomen van 120 procent van de geldende norm.

Houd aandacht voor alleenstaanden (met zorgkosten)

Van de onderzochte huishoudtypen in dit onderzoek heeft de alleenstaande met zorgkosten de laagste bestedingsruimte: met alleen een bijstandsuitkering resteert slechts € 26 per maand. Dit maakt dit huishouden zeer kwetsbaar; mochten er onverwacht meer (zorg)kosten zijn, dan zal dit al snel leiden tot een tekort. Vooral de hogere premie voor de zorgverzekering, de extra vervoerskosten, de eigen bijdrage medicijnen en de attentiekosten zorgen ervoor dat de bestedingsruimte van dit huishoudtype minimaal is.

De alleenstaande zonder zorgkosten heeft iets meer ruimte, namelijk € 117 op bijstandsniveau. Ook hier geldt dat als dit huishouden met hogere kosten te maken heeft dan waar we in dit onderzoek rekening mee hebben gehouden (bijvoorbeeld een combinatie van een hogere huur en een onzuinige woning) het positieve saldo kan snel omslaan in een tekort.

Het Nibud adviseert de positie van alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd, en met name alleenstaanden met extra zorgkosten, goed in de gaten te houden. Deze huishoudens profiteren het minst van de landelijke maatregelen en daarom is juist voor deze groep de gemeentelijke ondersteuning van belang.

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen van de pakketten die Maastricht tot de begrotingsposten. De bedragen in de posten zijn de bedragen voor januari 2024.

De inhoud van de uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en aangepast.

Huur

Voor een- en twee-persoonshuishoudens is gerekend met een huur van 614 euro. Voor meerpersoonshuishoudens bedraagt de huur 661 euro.

Alle genoemde bedragen zijn inclusief servicekosten. Voor het berekenen van de huurtoeslag is uitgegaan van de deze huurprijzen.

Energie

Dit is de prijs van gemiddeld verbruik naar huishoudtype met een opslag van 10 procent voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijschelding.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 2 GB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor. Het betreffen onder andere de vrijwillige schoolbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang/peuteropvang

Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Bij 110 procent van het minimum inkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 procent en 130 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang. We gaan uit van 45 weken kinderopvang per jaar.

Voor een alleenstaande ouder met jonge kinderen op bijstandsniveau gaan we ervan uit dat er gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang. Hetzelfde geldt voor paren met jonge kinderen, op alle onderzochte inkomensniveaus.

Vervoerskosten

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met het openbaar vervoer. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend.

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk

We houden rekening met kosten in verband met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor houden we een vast bedrag aan.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inboedel en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud. Dit betreft o.a. de stoffering, keukeninventaris en huishoudelijk apparaat.

Zelfzorgmiddelen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Eigen risico

Dit bedrag is gebaseerd op 385 euro per jaar, waarbij we ervan uitgaan dat het gehele bedrag gereserveerd moet worden.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Uitgegaan is van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staat hieronder weergegeven evenals de richtbedragen

voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 3 tot 8 jaar	11,50
per kind 8 tot 16 jaar	15,50
Per persoon vanaf 16 jaar	20,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	11,50
per huishouden	15,00
Op bezoek gaan	
per persoon	7,00
Vakantie/uitgaan	
per persoon	20,50
per huishouden	26,50
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	12,00
per persoon vanaf 12	18,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2024

Bijlage 2 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de maandbegrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. Het bedrag voor sociale participatie is apart opgenomen. In de begrotingen zijn zowel landelijke toeslagen als de lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

01. alleenstaande tot AOW-leeftijd

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.308	1.439	1.570	1.701
Zorgtoeslag	124	124	124	124
Huurtoeslag	366	366	366	363
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	1.798	1.929	2.060	2.188
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	614	614	614	614
Energie	153	153	153	153
Water	16	16	16	16
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	64	64	64	64
Zorgverzekering	165	165	172	172
Overige verzekeringen	25	25	25	25
Onderwijs	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3
Vervoer	19	19	19	23
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.059	1.172	1.179	1.183
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	62	62	62	62
Inboedel	86	86	86	86
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	217	217	217	217
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	265	265	265	265
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	303	303	303	303
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	102	102	121	121
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	1.681	1.794	1.820	1.824
Saldo inkomsten min uitgaven	117	135	240	364

02. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.560	1.603	1.748	1.894
Zorgtoeslag	124	124	124	124
Huurtoeslag	368	368	365	311
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.052	2.095	2.237	2.329
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	614	614	614	614
Energie	165	165	165	165
Water	16	16	16	16
Lokale lasten	16	46	46	46
Telecom	64	64	64	64
Zorgverzekering	165	165	172	172
Overige verzekeringen	13	13	13	13
Onderwijs	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3
Vervoer	15	15	15	19
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.071	1.101	1.108	1.112
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	62	62	62	62
Inboedel	86	86	86	86
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
Eigen risico	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	220	220	220	220
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	257	257	257	257
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	25	25	25	25
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	294	294	294	294
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	96	96	115	115
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	1.681	1.711	1.737	1.741
Saldo inkomsten min uitgaven	371	384	500	588

03. eenoudergezin met 2 jonge kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.308	1.332	1.448	1.564
Zorgtoeslag	124	124	124	124
Huurtoeslag	397	397	397	397
Kinderbijslag	188	188	188	188
Kindgebonden budget	696	696	696	696
Kinderopvangtoeslag	0	1.001	1.501	1.501
Voorlopige aanslag	0	107	122	137
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.712	3.845	4.476	4.607
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	661	661	661	661
Energie	233	233	233	233
Water	23	23	23	23
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	64	64	64	64
Zorgverzekering	165	165	172	172
Overige verzekeringen	31	31	31	31
Onderwijs	0	0	0	15
Kinderopvang	11	1.042	1.564	1.564
Contributies en abonnementen	3	3	3	3
Vervoer	28	28	28	37
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.219	2.363	2.892	2.916
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	126	126	126	126
Inboedel	106	106	106	106
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	301	301	301	301
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	395	395	395	395
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	57	57	57	57
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	8	8	8	8
Totaal huishoudelijke uitgaven	468	468	468	468
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	185	185	215	223
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	2.173	3.317	3.876	3.908
Saldo inkomsten min uitgaven	539	527	599	698

04. eenoudergezin met 2 oudere kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.308	1.439	1.570	1.701
Zorgtoeslag	124	124	124	124
Huurtoeslag	397	397	397	397
Kinderbijslag	268	268	268	268
Kindgebonden budget	831	831	831	831
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.927	3.058	3.189	3.320
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	661	661	661	661
Energie	233	233	233	233
Water	23	23	23	23
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	82	82	82	82
Zorgverzekering	165	165	172	172
Overige verzekeringen	31	31	31	31
Onderwijs	49	49	86	144
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3
Vervoer	50	50	50	62
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.297	1.410	1.454	1.524
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	194	194	194	194
Inboedel	117	117	117	117
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
Eigen risico	32	32	32	32
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	380	380	380	380
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	615	615	615	615
Was- en schoonmaakartikelen	8	8	8	8
Persoonlijke verzorging	77	77	77	77
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	8	8	8	8
Totaal huishoudelijke uitgaven	708	708	708	708
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	211	211	263	271
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	2.596	2.709	2.805	2.883
Saldo inkomsten min uitgaven	331	349	384	437

05. paar tot AOW-leeftijd zonder kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.869	2.056	2.243	2.430
Zorgtoeslag	236	236	206	162
Huurtoeslag	366	366	327	261
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.471	2.658	2.775	2.854
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	614	614	614	614
Energie	183	183	183	183
Water	19	19	19	19
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	73	73	73	73
Zorgverzekering	330	330	343	343
Overige verzekeringen	41	41	41	41
Onderwijs	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10
Vervoer	39	39	39	47
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.309	1.422	1.435	1.443
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	123	123	123	123
Inboedel	98	98	98	98
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	326	326	326	326
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	482	482	482	482
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	51	51	51	51
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	7	7	7	7
Totaal huishoudelijke uitgaven	547	547	547	547
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	162	162	200	200
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	2.344	2.457	2.508	2.516
Saldo inkomsten min uitgaven	127	201	267	338

06. paar met 2 jonge kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.869	2.056	2.243	2.430
Zorgtoeslag	236	236	206	162
Huurtoeslag	397	397	357	292
Kinderbijslag	188	188	188	188
Kindgebonden budget	406	406	406	406
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.096	3.283	3.400	3.478
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	661	661	661	661
Energie	250	250	250	250
Water	28	28	28	28
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	73	73	73	73
Zorgverzekering	330	330	343	343
Overige verzekeringen	45	45	45	45
Onderwijs	0	0	0	15
Kinderopvang	14	14	14	30
Contributies en abonnementen	10	10	10	10
Vervoer	48	48	48	61
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.459	1.572	1.585	1.629
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	188	188	188	188
Inboedel	120	120	120	120
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	413	413	413	413
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	529	529	529	529
Was- en schoonmaakartikelen	9	9	9	9
Persoonlijke verzorging	82	82	82	82
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	10	10	10	10
Totaal huishoudelijke uitgaven	630	630	630	630
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	243	243	292	300
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	2.745	2.858	2.920	2.972
Saldo inkomsten min uitgaven	351	425	480	506

07. paar met 2 oudere kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.869	2.056	2.243	2.430
Zorgtoeslag	236	236	206	162
Huurtoeslag	397	397	357	292
Kinderbijslag	268	268	268	268
Kindgebonden budget	541	541	541	541
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.311	3.498	3.615	3.693
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	661	661	661	661
Energie	250	250	250	250
Water	28	28	28	28
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	92	92	92	92
Zorgverzekering	330	330	343	343
Overige verzekeringen	45	45	45	45
Onderwijs	49	49	86	144
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10
Vervoer	70	70	70	86
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.535	1.648	1.698	1.772
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	256	256	256	256
Inboedel	131	131	131	131
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	492	492	492	492
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	723	723	723	723
Was- en schoonmaakartikelen	9	9	9	9
Persoonlijke verzorging	103	103	103	103
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	10	10	10	10
Totaal huishoudelijke uitgaven	845	845	845	845
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	270	270	341	349
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	3.142	3.255	3.376	3.458
Saldo inkomsten min uitgaven	169	243	239	235

08. paar met 4 kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.869	2.056	2.243	2.430
Zorgtoeslag	236	236	206	162
Huurtoeslag	397	397	357	292
Kinderbijslag	496	496	496	496
Kindgebonden budget	928	928	928	928
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.926	4.113	4.230	4.308
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	661	661	661	661
Energie	261	261	261	261
Water	32	32	32	32
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	92	92	92	92
Zorgverzekering	330	330	343	343
Overige verzekeringen	45	45	45	45
Onderwijs	36	36	73	161
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10
Vervoer	93	93	93	121
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.560	1.673	1.723	1.839
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	299	299	299	299
Inboedel	153	153	153	153
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	557	557	557	557
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	892	892	892	892
Was- en schoonmaakartikelen	10	10	10	10
Persoonlijke verzorging	134	134	134	134
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	13	13	13	13
Totaal huishoudelijke uitgaven	1.049	1.049	1.049	1.049
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	362	362	461	476
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	3.528	3.641	3.790	3.921
Saldo inkomsten min uitgaven	398	472	440	387

09. alleenstaande tot AOW-leeftijd met zorg

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.308	1.439	1.570	1.701
Zorgtoeslag	124	124	124	124
Huurtoeslag	366	366	366	363
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	10	9	8	7
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	1.808	1.938	2.068	2.195
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	614	614	614	614
Energie	153	153	153	153
Water	16	16	16	16
Lokale lasten	0	46	46	46
Telecom	64	64	64	64
Zorgverzekering	217	217	224	224
Overige verzekeringen	25	25	25	25
Onderwijs	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3
Vervoer	38	38	38	42
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.130	1.243	1.250	1.254
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	62	62	62	62
Inboedel	86	86	86	86
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
Eigen risico	0	0	0	0
Eigen betalingen zorg	62	62	73	84
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	247	247	258	269
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	265	265	265	265
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	7	7
Persoonlijke verzorging	26	26	26	26
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	303	303	303	303
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	102	102	121	121
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	1.782	1.895	1.932	1.947
Saldo inkomsten min uitgaven	26	43	136	248

10. alleenstaande vanaf AOW-leeftijd met zorg

uitgavenposten	100	110	120	130
<i>INKOMEN</i>				
Netto inkomen	1.560	1.603	1.748	1.894
Zorgtoeslag	124	124	124	124
Huurtoeslag	368	368	365	311
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Voorlopige aanslag	23	22	22	21
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Studiefinanciering	0	0	0	0
Bijbaan	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	2.075	2.117	2.259	2.350
<i>VASTE LASTEN</i>				
Huur	614	614	614	614
Energie	165	165	165	165
Water	16	16	16	16
Lokale lasten	16	46	46	46
Telecom	64	64	64	64
Zorgverzekering	217	217	224	224
Overige verzekeringen	13	13	13	13
Onderwijs	0	0	0	0
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	3	3	3	3
Vervoer	34	34	34	38
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
Totaal vaste lasten	1.142	1.172	1.179	1.183
<i>RESERVERINGSUITGAVEN</i>				
Kleding	62	62	62	62
Inboedel	86	86	86	86
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
Eigen risico	0	0	0	0
Eigen betalingen zorg	62	62	73	84
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	250	250	261	272
<i>HUISHOUDELIJKE UITGAVEN</i>				
Voeding	257	257	338	359
Was- en schoonmaakartikelen	7	7	23	23
Persoonlijke verzorging	25	25	25	25
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	5	5	5	5
Totaal huishoudelijke uitgaven	294	294	391	412
<i>SOCIALE PARTICIPATIE</i>				
Sociale participatie	96	96	115	115
<i>TOTAAL</i>				
Totaal uitgaven	1.782	1.812	1.946	1.982
Saldo inkomsten min uitgaven	293	305	313	368